

NATURA

JURNAL DE ȘTIINȚE

PREȚ DE PATRU ORI PE LUNĂ

Prețul abonamentului:

București..... 64 lei pe an
Districte..... 69 — —

REDACTORI:

Dr. C. ESSARCHU și Lt. D. ANANESCU.

ABONAMENTELE se fac la

Redacția, Strada Seraphim,
ce ți dă și a Pensionatului
No. 10, în dosu Coltzi, și la
DD. Librării.

COPRINDERE: — Instrucția și Educația Elecțiile profesionale. Expoziția morală. Bani și știința. Flori și fructe de cocos. Pădurile podurile și sosele Varietăți.

Avem onoare de a înștiința pe DD. profesori collegiali și primari precum și pe DD. Institutori comunali că prețul abonamentului la Jurnalul Natura se reduce pentru Domnia lor la un galben pe an adică pe jumătate.

DD. profesori corespondenți de prin județe, sînt rugați de a face cunoscut collegilor Domniei lor această dispoziție ce ia Redacția Naturei.

INSTRUCȚIA ȘI EDUCAȚIA.

Ně se poco in vi dia, da imputar sono
Chè quanto io posso dar, tutto vi dono
Ariosto.

Dacă pucin vè daū nu sunt de imputat
Căci cât pot da, tot vè daū.

Populul care are cele mai bune școli
este cel d'anteiū dintre populi; dacă nu
este astăzi va fi mâine.

„(Jules Simon“ L'Ecole).

ELECȚIELE PROFESORALE, CONSILIUL GENERAL AL INSTRUCȚIUNII PUBLICE.

Celle mai grave interese de care cetățenii unei nații inteligente se pot ocupa sunt interesele Instrucției și Educației.

Cetitori serioși ai „Naturei“ înțeleg acum foarte bine această veritate.

Ei știu (1) că problemul organizării și formării unui Stat se reduce la problemul organizării Educației în acel Stat.

Ei știu că această veritate a fost înțeleasă atât de omeni bine-voitori ai omenirii, care au căutat să înalțe pe concetățenii lor la demnitatea și fericirea unor ființe inteligente și libere, cât și de aceia care au voit să-i oprime, să-i subjuge, să-i împingă spre baseța și degradarea sclavilor.

Ei știu sau înțeleg că sêlbaticul în

pustie pôte să-și construe (zidescă) miserabila sa colibă fără nici o regulă și fără nici un plan fix și meditat cu maturitate, dar știu că vânturile și tempesta nu vor întârzia să răstörne o asemenea colibă construită în asemenea condiții. Ei știu că arhitectul abil care voește să înalțe un vast monument îi determină mai înainte basa, îi descrie și îi coordonă toate părțile după principiile sigure ale artei sêlle și se asigură ast-fel de exactitudinea și justeța proporțiilor. Și numai în urma acestei prime lucrări el pune pe lucrători la muncă. Și atunci dacă edificiul se înalță și se zidesc, masa sa imosantă și solidă va înfrunta isbirile tempestei și asprimea timpului.

(1) Vezi No. 22 al Naturei „Educația și Politica“.

Această simplă veritate la care în rapiditatea și confuzia acției nu ne'am prea gândit, începe a fi înțellésă de cei mai mulți și D. Ministru și Director al Instrucției publice par a o înțellege fórté bine, grăbindu-se a convoca, în virtutea legéi, Consiliul general al Instrucțiunei publice care are a desbata questiile relative la Instrucție și Educație, și prin urmare la viitorul Terreși și la fundamentele edificiului nostru social și politic.

Nu putem aplauda îndestul intelliginței inițiative care chiamă lumina tutulor bărbaților *de intelligență* și de *experiență* din totă țerra asupra unor questii de asemenea importanță.

Și fiind că suntem din aceia care cred că trebuie să punem *cugetarea* înaintea *acției*, *meditarea* placidă înaintea *aplicației* pripite, vedem cu bucurie dispozițiile ce se iaă pentru a se discuta, mai înainte de a le pune în aplicație, măsurile luate de On. Consiliul permanente al Instrucției publice și mai cu sémă programul ce a elaborat și care e destinat a fi pus în aplicație în toate schólele, în toate gymnasiile și lyceele, în toate facultățile din totă România.

Vom avea ochii și spiritul ațintiți asupra lucrărilor Consiliului general și vom căta, cât ne va fi cu putință, a da sémă despre dênsele cititorilor „Naturei.”

În urma unei circulare a D-lui Ministru al Justiției, Cultelor și Instrucției publice, elecțiile profesoriale s'au săvârșit în totă țerra la 24 alle acestei luni și numele delegaților s'au triimes la Minister.

Nu cunoșcem astă-dí rezultatul acestor electii precum și numirea definitivă a membrilor ce compun Consilul general și întărirea lor de Domnitor.

În numărul viitor vom arăta cum este compus acest înalt Corp al Instrucțiunei.

Doritorii cum suntem de a face chiar pe inamicul nostru „Pretinsul din practică:” care nu se interesează de cât la ceea ce poate aduce *parale. și bani* de a'l face dic, să prindă óre-care gust la questiile de care ne ocupăm, cităm pentru Domnia-sa rândurile următoare ce împrumutăm uneia din intellegințele celle mai sănătóse din Franța.

Dupó ce arată că bogăția intellectuală face mai mult decât tóte cellalalte bogății pentru fericirea aceluia care o posedă, Jules Simon²⁾ se exprimă ast-fel:

„Chiar în punctul de vedere economic, bogăția intelectuală este bogăția cea mai productivă; Exemplu Hollanda, țerră sterilă, pe jumătate acoperită de ape și neîncetat amenințată de valuri, devenind, grație culturei și industriei locuitorilor sei, una din țerrile celle mai bogate și mai fecunde alle Europei. Ca să aprețiam bogăția unei nații, nu e destul să socotim fertilitatea solului seú (solul României este cel mai fertil dintre tóte, și noi cu tóte astea suntem săraci lipiți... întrebați între alți pe D. Ministru al Finanțelor...), buna situație a porturilor, numărul minclor salle; o nație póte să aibă tóte astea în abundență și să nu fie nici bogată în năuntru, nici puternică în afară dacă *n'are ómeni* (ascultați). *Educația face pe om* (ascultați) omul face *instituițiile, omul face pământul*. Un popul intelligent aruncat pe un sol cú totul steril, creă industria. Dacă industria îi este oprită din cauza lipsei materiilor primare saú a combustibilului, el creă comerțul. Devine bogat făcându-se mișcătorul, directorul și împărțitorul bogăției celor-lalți.”

E.

²⁾ Jules Simeon Deputat și defensor eloquent al Instrucției și Educației la Corpul Legislativ diu Franța. Admirabilele discursuri ce Jules Simon. a pronunțat în sesiunea trecută a corpului legislativ, deșteptat-au în inimile deputaților nostri... care le au citit... o nobilă ambiție un nobil entusiasm.

PROIECT D'O EXPOZIȚIE MORALĂ.

Cu ocazia concursului general al lyceelor, — D. Duruy Ministru al Instrucției publice în Franța, a pronunțiat, un foarte însemnat discurs din care extragem rândurile următoare:

După ce a stabilit că concurența a devenit o lege universală care domină existența popoarelor ca și a indivizilor. D. Duruy, adresându-se către elevi se exprimă ast-fel.

„Peste opt-spre-zece luni, dice el, veți vedea venind în Franța nații din toate colțurile pământului ca să și dispute victoria pacifică¹⁾. Un loc vă va fi rezervat. Fiind-că Franța trebuie să arate ce este capabilă să facă în industrii și în arte. Universitatea, printr'o fricosă prudență, nu trebuie să stea la o parte și să nu ia parte la această mare luptă. Să arătăm învățământul nostru la toți, să l' expunem în diava mare

Vă înștiințez dar, laureați futuri ai concursului general din 1867, că lucrările voastre, ori care vor fi, se vor trimite la comitetul Expoziției universale. Dacă Germania, Anglia, Italia și alte puteri voesc să facă ca noi și în condiții egale, se va vedea cine este în calea cea mai bună ..“

Iată stimulentele pentru elevi.

„Vă profesorilor și savanților iluștri ce mă înconjurăți, a adăugat cu un just și legitim orgoliu D. Duruy, am alt ceva să vă cer. Pe când se va zidi imensul edificiu unde vor fi grămadite minunele industriei, împăratul ar dori să vedă mâini energice și îndemnatice ridicând un alt monument pe care să l' umple geniul Franței. Științele, arte

¹⁾ E vorba de expoziția industrială universală care se va face în Paris la 1867.

le, litterile narând progresele și istoria lor, arătând teoriile ce s'au produs, ideile ce s'au ivit, faptele ce s'au descoperit sau s'au explicat, formele noie ce imaginația sau artele au găsit, cu un cuvânt ceea ce Franța a cugetat stând lângă ceea ce ea a executat, travaliul spiritului stând lângă travaliul mâinilor sale; vom avea ast-fel un mare spectacol, plin de interes pentru trecut și fecund în speranțe pentru viitor; căci viitorul se rezemă pe trecut ca să se înalțe mai sus, și nu poate să se rezeme cu soliditate de cât cunoșcându-l bine.

Să ne imite celelalte nații și Expoziția morală va avea aceleși fericite consequențe ca și Expoziția materială..... Să ne aducem a minte că geniul Greciei s'a format în jocurile olympice.

Aș fi fericit ca acest apel eșit din sinul Universității Franței să fie audiat, dar ori ce se va întâmpla, să ne facem noi datoria.

Să lucrăm dar, Domnilor, grabitivă a sfârși lucrările întreprinse, sau începeți vre o operă noie ca să adăogați, dacă este cu putință, o frunză de aur la această curonă de onoare, care, în acest concurs moral, să sperăm că va fi rezervată Franței.

Dar ascultați. Gândindu-ne la starea în care am lăsat Instrucția în țerră, ocupându-ne de acelle profunde combinații de înaltă politică care ne-a condus... Să ne omorăm îmbătați de furie uni pe alți pe ulițe, fără să știe nimenea pentru ce... gândindu-mă dic, la neintelligentă nepăsare ce am arătat pentru Instrucție și Educație, nici nu ne mai întrebăm dacă România, această Franță orientală (sic!) va lua parte la lupta intelectuală ce o proclamă D. Duruy.

E.

BANI ȘI ȘTIINȚA.

Funcționari din toate ramurile administrației și din toate ramurile judecătorești și au văduț lefii lor mărite și starea lor ameliorată. Profesori însă, (exceptăm pe profesori Facultăților care ni se

par destul de bine remunerați) și mai cu sémă cei primari și institutori comunali (aceștia din urmă cu 50 lei pe lună!), n'au audiat pe nici uni din omeii noștri influenți ridicând vocea în favoarea lor.

Jurnalul „*Natura*” impunându-și *datoria* de a defini interesele Instrucției precum și interesele acellora ce o răspândesc în țerră, publică, (drept introducere la aceste din urmă interese, rezervându-și dreptul de a reveni în timp oportum asupra-le,) articolul următor eșit din pana profesorului de litteratură francesă D. Ulysse de Marsillac.

Limba francesă, între delicatețele séle are și pe acesta. Ne voind a asimila diferite profesiuni nici a pune în același rând recompense d'o natură differentă, ea a creat atâtea cuvinte câte moduri d'a câștiga banii. Așa, ea rezervă cuvântul *pretiü* (*prix*) pentru mărfuri; *salar* (*salair*) pentru banii ce primesc lucrătorii; *simbriä* (*gages*) pentru servitori; *leafä* (*solde*) pentru militari; *tratament* (*traitement*) pentru funcționarii guvernului; *apuntamente* (*appointements*) pentru cei ce se țin de administrațiunii private; și în fine *onorarie* (*honoraires*) pentru profesori, avocați și medici. Este în această alegere de cuvinte nu numai o delicateță de limbă, ci o înțelegere perfectă de valoarea lucrurilor. În adevăr, banii ce se dau unui avocat, unui profesor sau unui medic, nu sunt o *plată*. O plată presupune o proporțiune între obiectul plătit și banii primiți. Un *onorar* nu presupune de loc asta. Dacă, de exemplu, un ciobotar vindă o perechiă de pantofi un galben, este o proporțiune reală între obiectul materiale ce ese din mânele salle și banii ce primește. Dar dacă se dau o sută de galbeni, presupuii, medicului, avocatului și profesorului, ce raport este între această sumă, sau chiar o sumă mult mai mare și sănătatea sau viața ce medicul își conservă, onorarea, averea sau libertatea ce avocatul își redă, știința ce profesorul își dă? Astea nu sunt lucruri ce se pot apreția după valoarea lor, altrăminte toate avuțiile universului n'ar fi de ajuns. Deci, banii ce se dau în asemenea circumstanțe sunt un *tribut de onóre*, un semn de recunoștință, iar nu alt ceva. A aplica în această privință regulele ce regesc cele-lalte feluri de transacțiunii ar fi dar cu totul absurd. Este cu toate as-

tea un alt mod d'a considera questiunea. Omenii dați profesiunilor liberali pot să n'aibă alt mijloc de existență de cât cariera lor, și prin urmare trebuie neapărat ca onorariile lor să fiă îndestulătoare spre a le asigura o existență onorabile. Acesta dar nu se poate lăsa în voia arbitrariului. Mi se pare că este aici o regulă generală ușor de stabilit. Ori ce retribuțiune trebuie să fiă proporționată cu importanța lucrului primit, și cu pozițiunea aceluia ce o dă. Vedurăm că nu e proporțiune posibile între bani și știință, avere, sănătate, etc. Nu se poate dar stabili în această privință nici o regulă. Remâne considerațiunea stării, pozițiunii! Omenii dați profesiunilor liberali trebuie să aibă o pozițiune independinte care să lase spiritului lor și studiilor lor tot timpul și totă libertatea de care au nevoie. Să aplicăm acesta în parte la profesori. Lucru profesoriului este induoit. Este mai înainte acela pe care consacră d'a dreptul elevilor săi, pe catedra sa, în timpul clasei. Apoi este acela ce-i este necesar spre a prepara lecțiunile salle. Și, până să nu mergem mai departe să însemnăm că cu cât învățământul este mai înalt cu atât timpul necesar preparării trebuie să fiă lung. Asta esplică acea aparinte nedreptate a tratamentelor considerabili date unor profesori cari au pucine ore de lecțiunii, de ore ce alții au mai mult lucru în aparință cu mai pucini bani. Causa este că cei d'antiiu au nevoie de multe studii și cercetări, iar cei d'al duoilea au tot de una lecțiunile preparate. De exemplu, învățământul gramaticii și științelor elementare nu se modifică de loc și profesorul n'are altă grijă de cât d'a repeți în toți anii același lucru. Este cu totul alt-fel în înaltele regiuni ale învățământului. Profesorul de litteratură trebuie să cunoscă toate publicațiunile nouă; profesorul de științe superioare trebuie să urmărească progresul astor științe; tot așa e cu istoria, cu filosofia, etc. Toate acestea cer cheltuiele considerabile și de timp și de bani, căci trebuie profesorul a-și procura cărți scumpe, instrumente etc. Deci principul proporțiunii tratamentului cu importanța cursului ne pare de o drep-

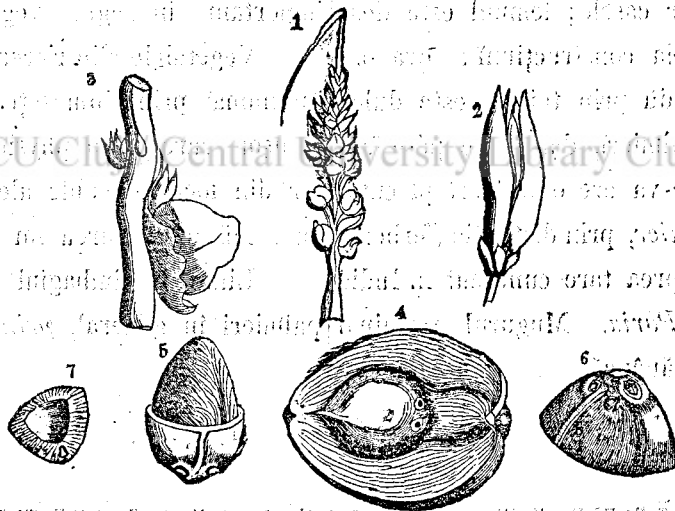
tate rigurosă. Nu este asta tot. Ar trebui să luăm în considerare și vechimea serviciului. În toate ramurile administrației, sunt șanse de înaintare; în cariera învățământului sunt puține. Cutare profesor poate sta douăzeci de ani în aceeși clase. Este oare drept d'a sfârâma în el ori ce speranță și de a-i lua a-acei mare resort al emulațiunii care contribuiește

într'un mod așa de eficace la progresul de tot felul? N'ar trebui oare să se stabilască o oarecare gradare așa încât, la nește epoce determinate, fiă care să primescă o adăogire de tratament proporționată cu durata serviciilor s'elle? Missia profesorului este gravă și sântă.

FLORI ȘI FRUCTE DE COCOS.

Fie-care parte a pământului și are plantele sale caracteristice în raport cu clima, cu natura pământului și cu trebuințele oamenilor ș'ale animalelor. Călătorul plecând dela poli spre equator observă cum trece gradat de la plantele mici, slabe și sărace în cele mari puternice și luxose. Așa spre poli se găsesc mesteacănii mici ca trandafiri și mușchii ca aceia ce cresc la noi pe arbori; iar spre equator se înalță marea curmală, ficinile și cocotierii. Acest din urmă merită să atragă atenția noastră sub punctul de vedere al foloselor ce trag oameni dintr'ensul.

asezate pe unul (monoice) sau pe două arbori (dioice).¹⁾ Florile masculine au caliciu de trei sepale, corola de trei petale și șase stamine. Florile femele sunt formate pe acelaș tip, dar în loc de stamine au un pistil al cărui ovariu prezintă trei loje, din care două rudimentarii și una numai fertilă. Fructul careuia dă naștere este așezat pe verde, cu trei coșuri, având subio cójă grosă și un simbur învelit într'o țesătură foarte tare de uniformă blungăreță, pușcavind o gaură la vîrf. Mieul numit și *nuc de coco* sau numai *coco*, are în ea o pulpă prea albă, d'un gust

Flori și fructe de Cocos.

Cocotierul este un arbor cu talie gigantică, originar din India și respândit astăzi în Africa, în Antili, America meridională și Oceania. Specia cea mai însemnată este cocotierul comun (*Cocos nucifera*) al cărui trunchi subțire ajunge la înălțimea de 20-30 metri, coronat cu'un buchet de foi verzi curbate în toate părțile, în centrul cărora se află un mugur terminal; aste foi late de un metru și lungi de 5—6 metri, sunt formate de un îndoit rînd de foi eșind din mijloc unele după altele.

Florile sunt grămădite și aranjate într'un mod particular și sunt de două feluri masculine și femeile,

(¹⁾ Iată ce ne spune Jovianus Pontanus preceptorul regelui din Neapoli, vorbind de două palmieri: unul auitivat la Brindes era masculu, cel-alt în selba dela Otranto era femelă: astă din urmă tristă și stérpă se vesteja în flóre; juuetea ei trecea și nici o dată nu produsse. Póte că Ovid care scia să înfrumusețesea tot ar fi desemnat aici melancholia amorului.

Car de ce Dieu telle est sa douce ivresse
Il berce notre coeur flatte la volupté
on est séduit par sa gâffé
et l'on finit par aimer sa tristesse.

Într'o dimineață femela ca o amantă solitară în selba de la Otranto înălțind capul se coronat cu flori d'asupra celorlalte arbori, fieri palmierul de la Brindes la o depătare de 15 leghe. Lipită de pământ prin rădăcinele sale, fără picioare, fără aripi ca să sbore unde o chiamă, ea ceru ajutorul Zephirului și el simțibil la plângerile ei o ascultă. El sboră spre palmierul dela Brinde acoperă aripele sale de pollen și merge să i se scuture pe sinul fericitei amante. Atunci selba făcuse să se audă o dulce mormură; ceva misterios părea că se petrece în umbră și în singurătate, și juna amantă se arată pentru prima oară coronată cu fructe desfătătoare. Ast-fel este misterul amorului Florii și al Zephirului.

plăcut, semănând cu crema, coprinzând un liquid recoricoritor de culórea laptelui pucin cam dulce, un fel de lapte vegetal ca să ȓicem așa, ce forméză o băutură dulce și recoricóre pentru locuitori din țerra unde cresce acest frumos palmier. Dupó ce se cóce pulpa de coco se schimbă mai înainte într'o migdală albă și succulentă (zemósă) care se apropie de gustul aluneî, pe urmă când îmbétrănesce fructul se face tare ca scórța.

Nucile de coco se mánăncă sau jumătate cópte când sunt cu lapte, sau în stare de migdală. Dintr'aceste migdale se face, dupó cum am ȓis mai sus, bėuturi recoricóre și se extrage un uleiú prea bun. Din ghioci se fac vase de tot felul cu care se servă ómenii d'acolo la trebuințele lor; cu firele învelișului fabrică funii, stofe gróse și astupă ferestrele corăbiilor; cu foile fac panere, rogojini, covóre șiși acoper casele; lemnul este destul de tare ca să serve la construcțiunii; seva sau mustul ce ese din trunchiú prin tăiere este dulce ca a cellor mai mulți palmieri, dar lesne póte ferbe și produce peste câte-va ore o bėutură plăcută, ce se numesce *vin de cocotier*, prin distilație (ferbere) se scóte un fel de rachiu prea tare cunoscut în India sub nume de *arach de Paria*. Mugurul terminal este prea fraged și se mánăucă.

Industria ómenilor civilisați scóte acum dintr'ensul un product important, căci cocotierul este cultivat cu folos în maf multe insule ale océnului indian ca să extragú din grăunțele lui un fel de uleiú, ce intră în comerciú sub nume de unt de coco și este întrebuițat numai pentru fabricarea săpunurilor. Iată dar câte folóse trage omul dintr'acest arbor, d'aceea cocotierul a fost numit regele vegetalelor, și pentru populi care locuesc mai multe din insulele Polynesiei, ține locul órecum al tuturor cellor-alte producțiuni ale naturei, le procură: alimente de care se nutresc, vestimente, vase, și locuințe. Natura în marea ei provedere a îngrijit ca pretutindini să fie abundanți și omul se silesce a o imita.

Cocotierul ține de familia Palmierilor în care se află curmalul și finicul și este una din cele mai importante în regnul vegetal.

Vegetalele dintr'această familie se recomandă nu numai prin frumusețea lor, priu portul lor înalt și ușor, care dă o physionomie particulară câmpilor din locurile calde ale globului, dar încă și mai cu sémă prin marea lor utilitate.

Linné în limbajul lui poetic numea pe toți palmieri în general, *prinți regnului vegetal*.

A.

PĂDURILE, PODURILE ȘI SOSELELE.

Cultura și tăierea pădurilor este la noi o quesție d'o importanță însemnătoare la care nimini nu se gândește; ea s'a desbătut și se desbate încă în staturile civilisate și este la ordina ȓilei în Francia, unde s'a luat mėsuri energice ca să planteze arbori în tótă țerra, de și la densesi trebuința lemnelor este mai pucin simțită de cât la noi, fiind că au cărbuni de pământ; *numai noi nu îngrijim de nimic, numai noi stăm pe loc sau retrogradăm.*

S'a observat că cultura și tăierea pădurilor este strâns legată cu salubritatea locuitorilor cu fer-

tilitatea pământului și cu revărsarea riurilor. De când se taie pădurile din apropierea orașelor, furó nici un system, fără nici o prevedere, se vede cum salubritatea publică descresce împreună cu fertilitatea, inondațiunile se măresc, astfel în cât o parte din locuitori capitalei nu mai au sigure locuințele lor.

La munte se vede adesea că mai mulți țerrani, care au avut casele în facia unei pădure, în urma tăierei acestor păduri au fost siliți săși părăsescă locuințele din cauza inondațiunilor provenite din micile piraie care se scurg din munte, și

sapă pământul împrejur, fiind că mai înainte rădăcinile arborilor ținea pământul și nu l'lasa să se surpe.

Experiența dovedește asemenea că în ținuturile unde s'au tăiat pădurile acolo și mortalitatea a devenit mai mare. Pământul din vecinătatea pădurilor este mai roditor de cât cel uscat și fără plantațiunii, fiind că arbori atrag umiditatea. Se știe că pe munți îmbrăcați cu păduri sunt mai multe ploți de cât pe cei uscați și răpoși.

Plantați ca să trăiți liniștiți: dice un mare economist.

Plantația pădurilor este în Franția una din questiunile vitale. Ministerul lucrărilor publice a luat măsuri pentru salubritatea și siguranța publică ca să planteze păduri în totă Franția, *numai noi nu facem nimic și nu îngrijim de nimic.*

Puterea plantelor este mai mare de cât nu și poate cine-va închipui. Prin mijlocul plantațiilor, omul a putut transforma locurile băltoase în pământuri arabile, a putut chiar depărta marea din țărmurile ei, spre ex. în Franția Septentrională, în Britania; sunt acum multe locuri cultivate unde altă dată era mare, grație numai plantațiilor de arbori(1).

Se vede curat că omul s'a luptat cu Natura ca să și asigureze bunul trai material, independința individuală; *numai noi nu ne mișcăm, numai noi nu facem nimic, ci așteptăm toate pe d'a gata.*

Dacă aruncăm o privire peste Europa întregă și în general peste totă lumea, vedem că toate orașele mari, toate capitalele, în interesul locuitorilor, sunt zidite împrejurul său în vecinătatea pădurilor și a riurilor navigabili; și capitala noastră, era altă dată înconjurată de păduri, dar toate s'au tăiat ca să numai crească și acum s'au transformat în câmpii

(1) Rădăcinile arborilor răspândindu-se în pământ prin multele lor ramificații pot lega particulele mobile, atunci apa nu l'atacă lesne, căci cele mai fine radicele se opun la desagregarea (măcinarea) pământului; astfel se poate transforma un pământ mobil în altul stabil; astfel uscatul poate înainta în mare. Din contra, unde s'au tăiat arbori după țărmurile mării, acolo marea a înaintat în uscat fiind că numai sunt rădăcinile ca să întărească pământul și să se opună la acțiunea apelor.

uscate și ne cultivate, fără locuințe nici plantațiuni, întinându-se la o mare distanță împrejurul Bucureștilor, și dacă nu se vor lua măsuri în privința tăierii pădurilor, o să fim nevoiți cu timpul a aduce lemne de la munte și a plăti stinjenul 8 și 10 galbeni; și Bucureștiul e zidit p'un mic rîu, dar fără scop, căci adesea pricinuesce stricăciune însemnătoare.

Lăsând la o parte folosul real ce trage omul din plantațiuni, dar și sub un alt punct de vedere ele sunt avantajoase. Verdéța are o influență mare asupra omului. Într'adevăr să privim două călători, unul care se sue p'un munte pietros, răpos fără nici o verdéță și altul care se sue p'un munte acoperit cu păduri, verzi cu plantațiuni variate.

Cel d'ântéiu va fi expus la arșița sórelui, va călca din piatră în piatră, nu va găsi nici umbră ca să se adăpostescă nici isvor ca să și potolescă setea și astfel va urca muntele cu mare dificultate; cel d'al doilea va merge prin umbră, fără să fie expus la călduri, se va odihni din distanță în distanță pe verdéță și pe flori și și va potoli setea la isvóre limpezi și nu va încerca nici o greutate, din contra va simți o plăcere mare și o mulțumire neexprimată.

Am șis că verdéța câmpului are un fel de farmec asupra organului vederii tot ca și azurul cerului. Experiența din toate zilele o probă, și într'adevăr, dintre toate culorile, verdele și albastru sunt care ne plac mai mult, fiind că ochiul nu se ostenește privindu-le; d'aceea natura a ales de preferință aste două culori plăcute la vedere și a dat plantelor culórea verde, iar cerului culórea albastră azur, și omul cu consciința de suveranitatea sa, desgustat de miseriile vieții și indignat de reuștea ómenilor, găsese o vie consolație privind verdéța plantelor și azurul cerului.

Am vădut în pădurile noastre de la câmp arbori mici și subțiri, apropriați uni de alți, lăsați să crească în voia întâmplării și tăindu'i fără nici un sistem așa în cât să numai potă crește. Aste păduri acum destul de departe de orașe, cu timpul se vor șterge și vom fi nevoiți a alerga la munți

ca să căutăm lemne. Munții noștri sunt falnic înbrăcați cu păduri stufoase, în care se găsește arborii seculari de tot felul, dar ce folos că n'avem căi de comunicație; n'avem drumuri practicabile ca să putem trage din ei folósele cerute.

Ici și colo vești câte un țerran având înjugăți două sau patru boi la un trunchiú saú butuc tărându'l după densus, cu cea mai mare osteneală pe potecile cele mai încurcate și cele mai nepracticabile, ca să'l ducă la locul destinațiunei.

Să avem drumuri bune și peste pucini ani țerra noastră ar înflori, s'ar îmbogăți și ar deveni puternică, și prin urmare respectată în Europa.

Vedeți Transilvania, mult mai mică de cât țerra noastră, ne întrece în agricultură și în creșterea vitelor, fiind că ei au drumuri bune, au șosele și poduri bune, și apoi sunt și mai activi de cât noi; căci noi ne-am învățat să avem toate pe d'a gata, așteptând cu mâinile în sîn toate de la streinú.

În toate țerrile civilizate nu este guvernul care se pune în capul tuturor întreprinderilor ca să facă toate, ci sunt societăți particulare care depun capitaluri însemnate pentru felurimi de întreprinderi. Așa spre ex. cele mai multe poduri peste Sena în Paris erau făcute de particulari și trecătorii plăteau taxă; târziu le a rescumpărat guvernul, după ce pôte capitaliștii și trăsese capitalurile lor, și publicul a încetat apoi d'a mai plăti la trecerea podurilor, fiind că plătesce guvernului imposite pentru poduri și șosele. Tot de particulari este făcut renumitul pod peste Dunăre între Pesta și Buda, de unde compania trage venituri însemnate; așa este și în

Londra și în toate părțile lumii. Drumurile de fer și vapoarele sunt făcute și întreținute de companii particulare, guvernul numai le dă ajutóarele trebuincioșe. Dacă ar fi stat ei cu mâinile în sîn ca noi, să aștepte toate de la guvern saú de la streinú ar fi așteptat mult și ar fi ramas tot în starea noastră. Dar ei știu că omul este trimis pe pământ ca să munciască, și că timpul este precios.

La noi din nenorocire nu există de loc spiritul de asociație, nimini nu este dispus a pune la voia întâmplări un galben măcar, saú să'l părădă, saú să'y aducă un beneficiú îndoit peste un timp óre care. D'aceea la noi nu se face nimic, saú și de se face câte ceva n'are nici o stabilitate.

În resumat: Cultura pădurilor, tăierea lor sistematică, facerea și întreținerea podurilor și șoselelor este una din questionile vitale cele mai importante, care ar trebui și la noi să atragă mai serios atenția Ministrului lucrărilor publice. Cele mai multe poduri din țerra noastră sunt într'o stare miserabilă, de și călătorii plătesc taxe de 2, 4, 8 și 10 parale de cal. Podul pe vase de peste Prahova, de cea din urmă simplitate are o taxă peste măsură de mare, 12 parale de cal; în multe locuri se plătesc taxe fără să existe un adevărat pod.

O spunem cu durere că în budgetul Statului figurează sume colosale pentru lefii funcționarilor însărcinați cu construcția și îngrijirea podurilor și șoselelor, și nisce sume de ne însemnat pentru materialul trebuincios la acesta.

Cu acest system nici o dată nu vom înainta, și tot-d'auna streini ne vor desprețui ca pe nisce ómenii necapabili d'a face ceva. A.

VARIETĂȚI.

Telegraphul sub-marin. Jurnal Engles *Times* din 18 August anunță că vaporul *Great Eastern* s'a întors la Crookhaven: funia atlantică s'a pierdut cu totul, immensa încercare d'auni prin firul electric cele două lumi a cădú pentru a două óră. Tóte elementele questionii dice *Times* au fost riguros discutate. Doce saú trei accidente fără importanță și datóre unor cause facile a preveni în viitor au oprit expediția care, de la primul până la ultimul moment, pare c'afost condusă de aceia

care au avut istețimea prudenta și curagiul cel mai demn de laudă.....

Din nenorocire, continue organul oficial, compania a întrebuintat prea multă economie saú negrijire în preparative și acolo este adevărată cauza a reului. *Timesul* speră cu toate acestea că vor profita d'aste lecțiuni și asigură că electricienii și marinarii înbrăcați pe *Great Eastern* au mai mult de cât altă dată. confiență în viitorul companiei și în viitorul funcție a firului atlantic.